

Asia: VN/17593/2024

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi tekoälyasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne koskien keskeisiä ehdotuksia

Kiitämme mahdollisuudesta lausua. Lausuntomme on kokonaisuudessaan tässä kohdassa ja sitä ei ole jaoteltu erikseen lausuntokohtiin. Pelastusopisto on valtion virasto, joka kouluttaa hätäkeskuspäivystäjiä, pelastajia, alipääallystää ja pelastusalan päallystää (AMK) sekä koordinoi pelastusalan tutkimustoimintaa. Lausunto on kirjoitettu koulutustoiminnan näkökulmasta. Kantamme tekoälyn käyttöön on EU:n tekoälyasetuksen mukainen - Pelastusopistolla käyttöönotettavat tekoälyjärjestelmät eivät saa vaarantaa ihmisten turvallisuutta, terveyttä tai perusoikeuksia.

Pelastusalan teknologioiden on täytettävä tiukat turvallisuus- ja eettisyysvaatimukset, jotta ne voivat tukea pelastustoimintaa ilman turvallisuusriskejä. Turvallisuus- ja eettisyysvaatimukset huomioidaan myös tietohallinnon riskienarvioinnissa teknologiahankintoja tehtäessä. Pelastusopisto näkee tekoälyn mahdollisuutena kehittää koulutusta. Tekoälyn avulla voidaan monipuolistaa pedagogiikkaa, edistää oppimista ja vähentää virhesuorituksia. Koulutuksessa käytettävien tekoälyjärjestelmien, kuten tenttien pisteytysjärjestelmien tulee olla läpinäkyviä, jotta arviointi voi olla eettisesti kestävä. On kuitenkin tärkeää säilyttää ihmisten keskeinen rooli päätöksenteossa ja varmistaa, että tekoäly toimii tukena, eikä korvaa ihmisen tekemää arviointia. Tekoälyn käyttöönotossa tulee huomioida sosiaalinen kestävyys – kaikille tulee antaa riittävästi tietoa tekoälyn mahdollisuuksista, rajoitteista ja sen eettisestä käytöstä. Opiskelijoille tulee olla yhtäläinen pääsy tekoälyohjelmiin taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Jotta EU:n tekoälyasetus voidaan huomioida, tulee opiskelijoille ja henkilöstölle tarjota ajantasaista koulutusta tekoälyn turvalliseen ja asianmukaiseen käyttöön.

Tekoälyn käyttö tulee olla tiedostavaa – käyttäjän tulee ymmärtää, että tekoälyn käyttöä rajoittaa se, että olemme sisäisen turvallisuuden toimija. Pelastusopisto suhtautuu myönteisesti vähäriskisiin tekoälyjärjestelmiin, jotka täyttävät avoimuuden ja läpinäkyvyyden vaatimukset. On tärkeää, että opiskelijat ja henkilöstö tunnistavat tekoälyn tuottaman sisällön ja vuorovaikutuksen tekoälyn

kanssa. Näin voidaan rakentaa luottamusta tekoälyn käyttöön opetuksessa ja arvioinnissa ja varmistaa, että tekoäly tukee Pelastusopiston arvoja ja tavoitteita, muun muassa sosiaalisen kestävyuden strategiaa.

Oppilaitoksella tulee olla vapaudet kehittää tekoälypohjaista opetusta alan tarpeisiin ja tukea innovatiivisia, vähäisen riskin oppimismenetelmiä. Tekoälyllä on potentiaalia tarjota yksilöllisempää oppimista ja tehokkaampaa tiedon analysointia, mikä voi parantaa oppimiskokemusta ja koulutuksen vaikuttavuutta. Tekoäly voi esimerkiksi tunnistaa opiskelijoiden edistymistä opinnoissaan ja tarjota personoitua tukea. Tämä edistää henkilökohtaista ja laadukasta oppimista.

Lausuntonne koskien vaikutusten arviointia

-

Lausuntonne koskien säännöskohtaisia perusteluita

-

Lausuntonne koskien pykälää

-

Muut kommentit HE -luonnoksesta

Julkiseen keskusteluun tulisi nostaa tekoälyn mahdollisuudet sekä rajoitteet pedagogisessa toiminnassa ja saada aiheesta tutkittua, tieteellistä tietoa toiminnan tueksi. Lisäksi tulee pohtia tekoälyn vaikutusta työelämään ja sen tulevaisuuteen myös pelastusalalla.

Jos organisaationne toimii tiedonhallintalain (906/2019) tarkoittamana tiedonhallintayksikkönä, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.6. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

-

Toimiiko organisaationne tai edustamanne yritys tekoälyasetuksen tarkoittamana toimijana, ja jos toimii, millä tavoin katsotte, että asetukset ja ehdotettavat lait vaikuttavat organisaatioonne tai yritykseenne?

Pelastusopisto toimii tekoälyasetuksen tarkoittamana toimijana oppilaitoksena ja pelastusalan tutkimuksen koordinoinnin vastaavana tahona. Tekoälyasetus luo selkeät raamit tekoälyn turvalliselle käytölle. Lain ja asetuksen vaikutusta voidaan tässä vaiheessa arvioida myönteiseksi. Asetus ja ehdotettavat lait osaltaan asettavat henkilöstölle uusia osaamisvaatimuksia, joihin tulee reagoida sekä lyhyellä että pidemmällä aikajänteellä. Pelastusopisto panostaa jatkossa yhä enemmän henkilöstölle ja opiskelijoille suunnattaviin tekoälykoulutuksiin. Pyrkimys on syksystä 2025 tarjota systemaattisesti opiskelijoille tekoälykoulutusta. Myös Pelastusopiston tekoälyohjeistusta päivitetään säännöllisesti ja tarpeen vaatiessa. Tämä varmistaa sen, että opiskelijat ja henkilöstö voivat hyödyntää tekoälyteknologioita turvallisesti ja eettisesti.

Ikonen Anastasia
Pelastusopisto